

The logo consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font. The letters are contained within a blue square that has a pink border. The square is tilted slightly to the right and is set against a dark blue background with a geometric, low-poly pattern.

PRH

**TERVETULOA
PRH:n INFOTILAISUUTEEN
”AJANKOHTAISTA RAHANPESUVALVONNASTA”**

29.8.2024 klo 13.00-14.30
Erityisasiantuntija Tuomas Lamponen

Ajankohtaista rahanpesuvalvonnasta - aiheet 29.8.2024

- Riskiarviopohjien käytön hyödyt ja heikkoudet
- Pakotekysymykset
- Sekalaisia aiheita
- Kysymyksiä.

The logo for PRH (Public Research and Information) is centered at the top. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font, set against a dark blue rectangular background. This rectangle is framed by a vibrant, multi-colored border that transitions from pink to blue. The entire logo is set against a background of dark blue, low-poly geometric shapes.

PRH

Riskiarviopohjien hyödyt ja haitat

”

”Hyvä renki, huono isäntä”

Infotilaisuus

29.8.2024

Erityisasiantuntija Tuomas Lamponen

Riskiarviopohjien hyödyt

- Toimii tukena itsenäisessä riskiarvioinnissa
  - Ohjaa näkökulmia
  - Auttaa kysymään oikeita kysymyksiä
  - Auttaa puuttuvien resurssien kanssa (erit. yksin toimivat tilintarkastajat).

Riskiarviopohjiin liittyviä ongelmia - 1

- Ei aina itsessään riittävä. Syitä?
  - Kuinka laueasti kysymyksiin on vastattu?
  - Erot ilmoitusvelvollisten välillä (erityisesti toiminnan koko ja laajuus)
  - Vastuu ”riittävän” riskiarvion laatimisesta ilmoitusvelvollisella.
- Tilintarkastajat rahanpesulain erityistapaus havainnoivan roolin vuoksi -> onko otettu huomioon riskiarviopohjassa?
  - Asiakasyritysten luonne, koko ja laajuus.

Riskiarviopohjiin liittyviä ongelmia - 2

- Valmiiden vakiovastausten käyttäminen
  - runsasmääräisesti
  - muissakin kuin yksinkertaisissa kysymyksissä.
- Kaksi riskiarviota esim. 80 % sanasta sanaan identtisiä
  - Ei tehty itse riittävää riskiarviotyötä ohjaamaan omaa toimintaa.
  - Ei osoita valvojalle että riskejä aidosti arvioitu.

The logo for PRH (Public Rights Hub) is centered in the upper half of the image. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font. The letters are contained within a blue square that has a slight 3D effect, with a pinkish-red shadow on its left side. The background of the entire slide is a dark blue, low-poly geometric pattern.

PRH

Pakotekysymykset

Infotilaisuus

29.8.2024

Erytisasiantuntija Tuomas Lamponen

Rahanpesulain velvoitteet ilmoitusvelvollisille

- ResL 3 luvun 16 §:n mukaan ilmoitusvelvollisella on oltava osana asiakkaan tuntemisen toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa pakotesäätelystä sekä jäädyttämispäätöksistä.
- ResL 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on
  - nimettävä johdostaan henkilö, joka siinä vastaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta
  - huolehdittava, että sen työntekijät saavat koulutuksen tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen varmistamiseksi.

Yleistä pakotteista - 1

- Pakotejärjestelmät (regiimit)
  - Henkilö- ja sektoripakotteet.
- Henkilöpakotteita sovelletaan sekä henkilöön että tämän omistamaan tai määräysvallassa olevaan oikeushenkilöön.
- Omistuksen raja pakotteissa ”yli 50 %” (vrt. tosiasiallinen edunsaaja)
  - 50 % ei saa ylittyä myöskään useamman listatun tahon yhteissummana.
  - Voi olla suoraa ja/tai välillistä omistusta.
  - Arvio ei-omistukseen perustuvassa määräysvallassa aina tapauskohtaista.

Yleistä pakotteista - 2

- Neuvoston asetuksen (EU) N:o 269/2014 2 artikla:
Mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei saa suoraan eikä välillisesti asettaa liitteessä I lueteltujen luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten taikka niitä lähellä olevien luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville tai hyödynnettäviksi.
(yleinen jäädyttämisvelvollisuus).
- EU:n neuvoston asetusmuutos 2022/879: kielletty laskentatoimen, tilintarkastuspalvelujen, mukaan lukien lakisääteinen tilintarkastus, kirjanpito- tai veroneuvontapalvelujen tai yritys- ja liikkeenjohdon konsultointi- tai suhdetoimintapalvelujen suoran tai välillisen tarjoamisen a) Venäjän hallitukselle b) Venäjälle sijoittautuneille oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille.

Yleistä pakotteista - 3

- Oikeudellisiin palveluihin myönnetään poikkeuksia, mutta tällöin kyse perusoikeuksien toteuttamisesta, jäädytettyjen varojen myynnistä tai oikeudellisten tai hallinnollisten menettelyjen kannalta välttämättömistä palveluista.
  - *Kaupallinen neuvonta sallittu kun autetaan yritystä poistumaan EU-alueelta (vaatii poikkeusluvan).*
- Soveltuminen tilintarkastustoimeksiintoon: Hallinnon tarkastuksessa otettava huomioon pakotteet, etenkin kun yritys tekee kauppaa Venäjälle.
  - Haastattelut ja sisäistä valvontaa koskevat tarkastustoimenpiteet.

Jo olemassa olevien asiakkaiden pakotemonitorointi

- Uudet EU:n henkilöpakotteet astuvat voimaan, kun ne julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä.
  - Poikkeus: pakotteissa siirtymäaika
  - YK-pakotteet ”valuvat” EU-pakotteisiin lyhyellä viiveellä (Suomi panee täytäntöön vain EU-pakotteet).
- KRP:n jäädyttämispäätökset, kun julkaistu Suomen Virallisessa lehdessä.
- Uusien pakotelistojen monitorointi tehtävä koko asiakaskannalle ”heti”.
- Monitorointi voi olla manuaalista, automaattista tai yhdistelmä näistä.
  - Oltava riittävän tehokasta ottaen huomioon liiketoiminnan luonne, koko ja laajuus.

Pakoteosumat - 1

- Tilintarkastustoimeksiannosta tulee kieltäytyä / toimeksianto keskeyttää.
- Jos pakotteiden kohteen omistusosuus yli 25 %, mutta korkeintaan 50 % tai henkilö on yrityksen hallinnossa, arvio tehtävä riskiperusteisesti.
- Jo pelkästä pakoteosumasta tehtävä epäilyttävää liiketoimea koskeva ilmoitus Rahanpesun selvittelykeskukselle.
  - Joskus pakotteiden kohteet kartoittavat yritysten pakotekäytäntöjä.
  - Keskeytetystä toimeksiannosta ilmoitettava Ulosottolaitokselle sähköpostitse: ulosotto.uo@oikeus.fi.

Pakoteosumat - 2

- Epäselvät osumat varmistettava.
  - Pakotelistoilla ja kaupallisissa tietokannoissa taustatietoa henkilöistä
  - Tosiasiallisen edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen riskiperusteisesti
  - The devil is in the details.

Ukraina-liitännäisten pakotteiden kiertäminen - 1

- Pakotteiden kiertäminen kasvanut: 33 prosenttia vientiyritysten johtajista kohdannut Venäjä-pakotteiden kiertämistä (Kauppakamarit, 6/2024).
- Havaittuja piirteitä:
  - Suomalaisia bulvaaneita ja Suomen käyttämistä kauttakulkupisteenä.
  - Usein venäläisomistus.
- Keskeiset maantieteelliset suunnat: Keski-Aasia, Keski-Eurooppa, Baltia, Lähi-itä, Kaakkois-Aasia ja veroparatiisit.

Ukraina-liitännäisten pakotteiden kiertäminen - 2

- Keskeisiä toimialoja: logistiikka, tukkukauppa, agentuuritoiminta, IT-ala ja konsultointi.
- Olennaisia epäilyttäviä seikkoja:
  - Monimutkaiset omistusrakenteet
  - Kannattamaton venäjäkytköksinen yritys, jolla ulkopuolinen rahoittaja
  - Venäjäkytköksisten yritysten epäilyttävät liiketoimet, kiinteistökaupat ja pyrkimys tosiasiallisten edunsaajien peittelyyn.

Ukraina-liitännäisten pakotteiden kiertäminen - 3

- Olennaisia epäilyttäviä seikkoja:
  - Ristiriita kaupparekisterin toimialan ja liiketoiminnan välillä
  - Yllättävä omistuksen vaihtuminen ("omistusosuuden siirto")
  - Keskeytetty kauttakulku (tuote jää Venäjälle).
  - Puhdas emo maksaa pakotteiden kohteena olevan tytäryhtiön tuotteen tai palvelun kolmannessa maassa
  - "Nukkuva yritys" aktivoidaan tuottamaan pakotteiden alaisia tuotteita.

Kysyttävää pakotteista?

- pakotteet.um@gov.fi

Sekalaisia aiheita

Infotilaisuus

29.8.2024

Erityisasiantuntija Tuomas Lamponen

Riskiperusteinen tunteminen - 1

- Rahanpesulaki edellyttää asiakkaan riskiperusteista tuntemista
  - Tulee perustua riskiarviossa perusteltuun näkemykseen.
- Tarpeen mukaan 1-3 eri riskiluokkaa -> normaali, yksinkertaistettu ja tehostettu tunteminen
  - Esim. ”matala, normaali ja korkea riski”.
- Yksinkertaistettu voi pohjautua esim. yhtiömuotoon (AsOy tms.).

Riskiperusteinen tunteminen - 2

- Tehostettua tuntemista vaaditaan: poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt; liittymäkohdat EU-komission määrittelemiin riskimaihin tai maihin, joiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittelyjärjestelmä ei täytä kansainvälisiä velvoitteita.
- Mahdollisia muita perusteita tehostetulle tuntemiselle
  - Muu maantieteellinen riski (pakoteriskit, ei-ETA-alue)
  - Pakotteiden alainen taho johdossa tai omistajissa (< 50 %)
  - Epäilyttävät liiketoimet
  - Toimiala
  - Omistusrakenne
  - (Talous)rikostutkinnat / -tuomiot.

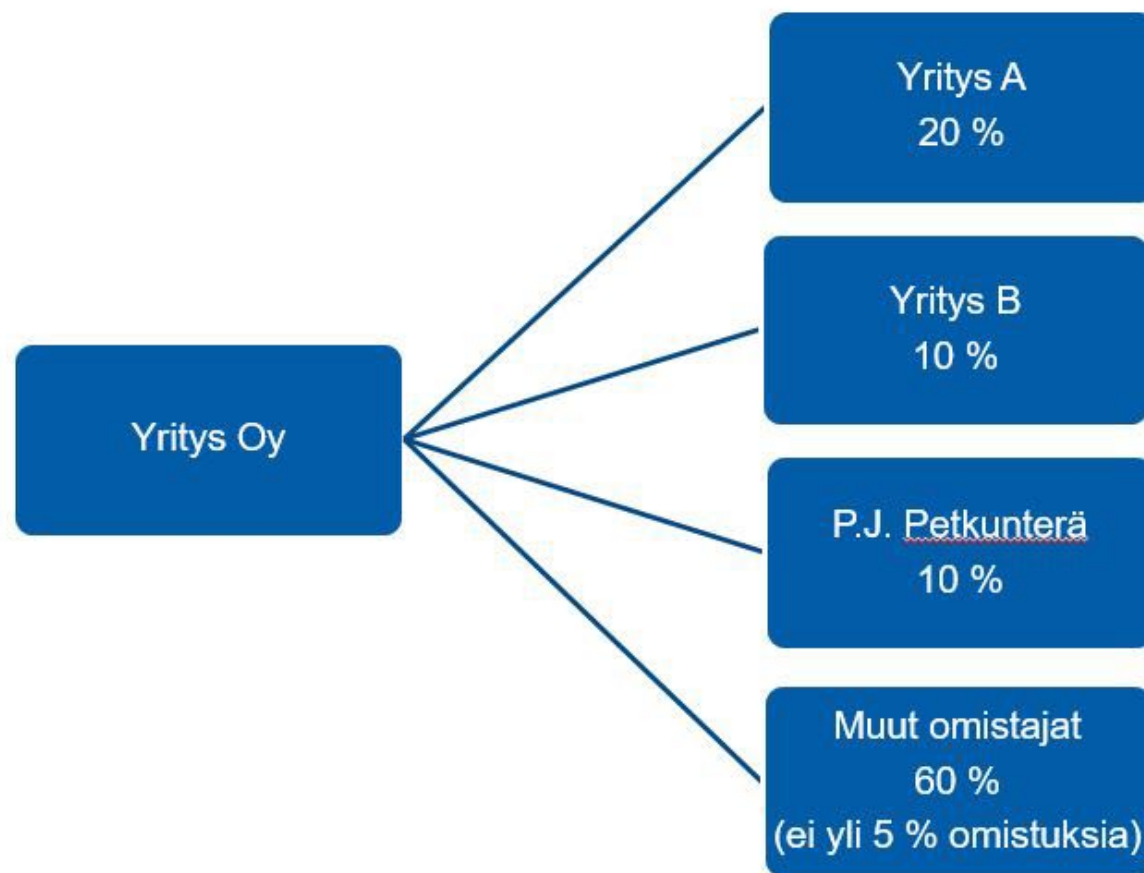
Tehostettu tuntemisvelvollisuus etätunnistamisessa

- Etätapaamisessa tulee (ResL 3 § 11):
  - 1) todentaa asiakkaan henkilöllisyys hankkimalla lisäasiakirjoja tai -tietoja luotettavasta lähteestä;
  - 2) varmistaa, että liiketoimeen liittyvä suoritus tulee luottolaitoksen tililtä tai se maksetaan tilille, joka on aiemmin avattu asiakkaan nimiin; tai
  - 3) todentaa henkilöllisyys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa ([617/2009](#)) tarkoitetulla tunnistusvälineellä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella (...) taikka muun sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.
- Joko kohdat 1) ja 2) **tai** pelkkä 3) = tehostettu tuntemisvelvollisuus.

Käteiskaupan riskit

- Käteinen on kenties vaikeimmin jäljitettävä varojen muoto.
- Kuljetetaan jopa maanosasta toiseen pestäväksi.
- Käyttö Suomessa vähentynyt -> entistä pienemmät summat epäilyttäviä.
- Huumekaupan rahanpesu tuottoisaa jopa 80 % arvonmenetyksellä.
  - Huomio enemmän summiin kuin tavaran tai kiinteän omaisuuden perinteiseen rahanpesuluonteeseen.
  - Rahanpesulaissa 10 000 euron raja tavarakauppiaiden ilmoitusvelvollisuudelle -> jo tämän ylitystä perusteltua pitää nykyään epäilyttävänä.

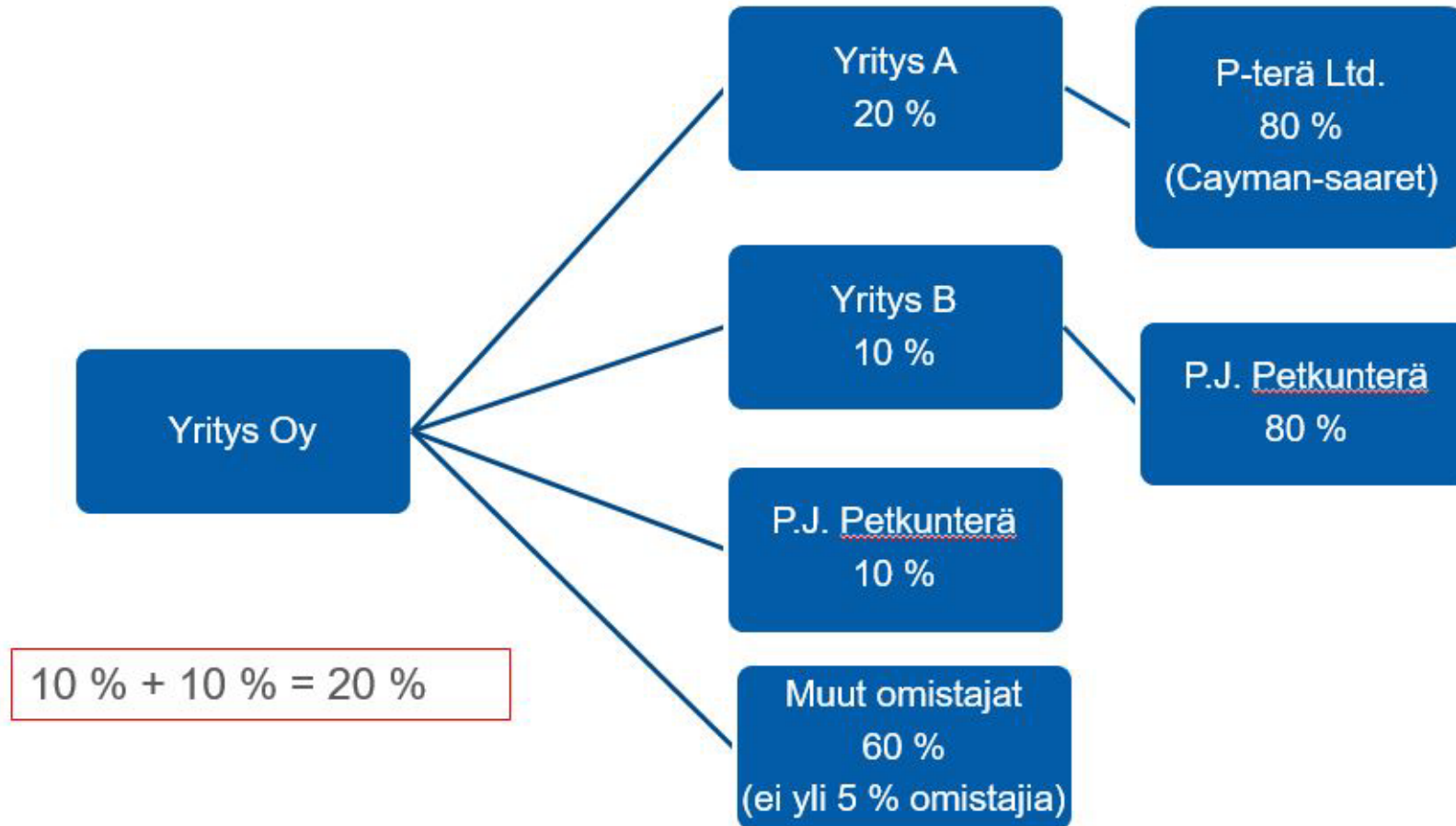
Tosiasiallisen edunsaajan määrittäminen - 1

[Tutustu PRH:n sivuilla esimerkkeihin tosiasiallisten edunsaajien määrittelystä.](#)

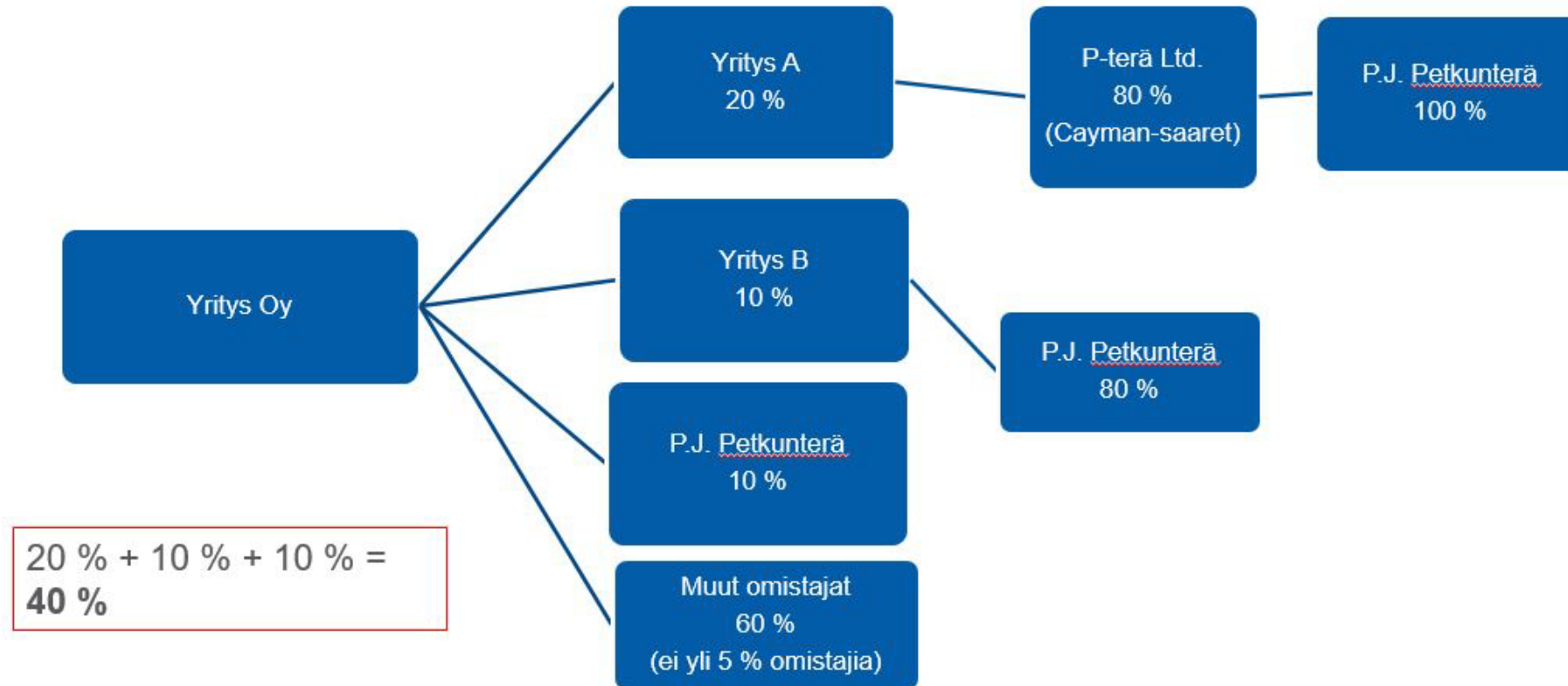
Tosiasiallisen edunsaajan määrittäminen - 2

Tutustu PRH:n sivuilla esimerkkeihin tosiasiallisten edunsaajien määrittelystä.

25

Tosiasiallisen edunsaajan määrittäminen - 3

Tutustu PRH:n sivuilla esimerkkeihin tosiasiallisten edunsaajien määrittelystä.

EU:n ns. Rahanpesupaketti (voimaan 31.5.2024)

- Perustetaan EU-tason valvontaviranomainen ("AMLA") koordinoimaan kansallisia viranomaisia.
- Maksun tiedot -asetuksen laatiminen uudelleen.
- VI Rahanpesudirektiivi ja Rahanpesuasetus (pääosin 3 vuoden siirtymäaika).
- -> Suomen rahanpesulaki uudistetaan, astuu voimaan aikaisintaan alkuvuonna 2026.
  - Etupäässä selkeyttää käsitteitä.
  - Vaikutus tilintarkastajiin vähäinen, pyrkimyksenä, että ilmoitusvelvollisten työmäärä lisääntyy mahdollisimman vähän.
  - PRH:lla edustus lainvalmistelussa, tilintarkastajien etua valvotaan.

The logo for PRH (Public Rights Hub) is centered in the upper half of the image. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font, set against a dark blue square background. This square is framed by a thick, multi-colored border that transitions from magenta on the left to cyan on the right. The entire logo is set against a background of dark blue, low-poly geometric shapes.

PRH

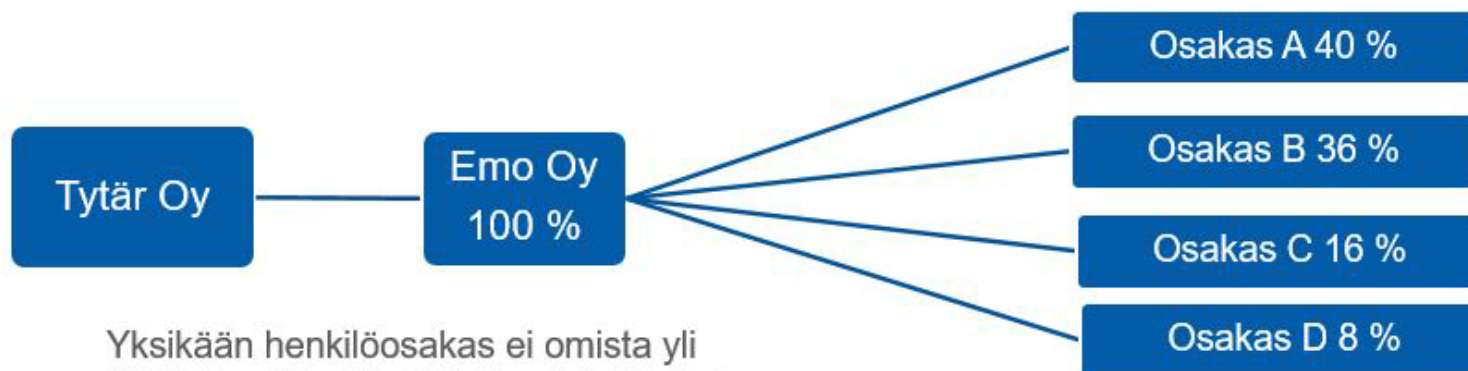
Kysymyksiä

Infotilaisuus
29.8.2024

Erityisasiantuntija Tuomas Lamponen

Ennakkokysymykset - 1

- Esim. Konserni: emo omistaa 100% tyttärestä ja Emon omistavat fyysiset henkilöosakkaat 40%, 36%, 16% ja 8%. Ketkä ovat tytäryhtiön tosiasialliset edunsaajat? Esim. pankeilla on ollut erilaisia vaatimuksia. Mitä määrää laki?*

Yksikään henkilöosakas ei omista yli 50% Emo Oy:stä eikä siten käytä siinä määräysvaltaa → Tytär Oy:llä ei tämän perusteella ole tosiasiallisia edunsaajia.

Mm. pankeilla ja viranomaisillakin ollut käsitys, että välillisen omistuksen tilanteissa omistusosuusprosentteja kerrottaisiin keskenään. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan määräysvalta ratkaisee aina.

Ennakkokysymykset - 2

- *Minkälaiset tapaukset ja kuinka suuri prosentti rahanpesuilmoituksista johtaa jatkokyselyyn tai toimenpiteisiin?*
- Tilintarkastajien ilmoitukset laadukkaita, lähes jokainen johtaa rikostutkintaan.
- Prosessi ei-läpinäkyvä, jatkokysymykset tilintarkastajille vasta rikosprosessin edetessä, jos tarpeen.
- Ilmoitusten luonteesta ei dataa.

Ennakkokysymykset - 3

- *Jos asiakkaasta tekee rahanpesuilmoituksen ja ilmoitus johtaa esimerkiksi verotarkastukseen tai poliisin tutkintaan, kerrotaanko siinä vaiheessa asiakkaalle, että heistä on tehty ilmoitus ja kuka ilmoituksen on tehnyt? Eli saako asiakas lopulta tietää ilmoituksesta?*
- Asiakkaalle ei kerrota missään vaiheessa ilmoituksesta tai sen tekijästä.
- Ajallinen etäisyys ilmoituksen ja poliisikuulustelun/syyttämispäätöksen välillä todennäköisesti pitkä.
- Myöskään valvontaviranomaisille ei kerrota yksittäisistä tutkinnoista.

Muita kysymyksiä?

- Sähköpostitse: tuomas.lamponen@prh.fi
- Seuraava rahanpesulain valvonnan infotilaisuus pidetään alkuvuodesta 2025.

The logo for PRH (Patentti- ja rekisterihallitus) is displayed in white, bold, sans-serif capital letters. It is contained within a blue square that has a pink border on the top and left sides. The square is tilted slightly to the right and is set against a dark blue background with a low-poly, geometric pattern.

PRH

Kiitos!

Patentti- ja rekisterihallitus
Rahanpesulain valvonta